

ПОЗНАТИЯТ
СВЯТ

ВЕСТЕРОС

ЕСОС

СОТОРЬОС

ЕПОХАТА НА ЗОРАТА

НИКОЙ НЕ МОЖЕ ДА КАЖЕ със сигурност кога е започнал светът, но това не е спряло мнозина майстери и книжовници да търсят отговора. Откога съществува – от четирийсет хиляди години, както твърдят някои, или дори петстотин хиляди? Или повече? Не пише в никоя позната ни книга, защото в първата епоха на света, Епохата на зората, човечеството не притежавало писменост.

В едно обаче можем да сме сигурни: светът бил много по-примитивен – дивашки свят, и хората се прехранвали, както могат, от околните земи. Не познавали ковачеството, нито скотовъдството. Оскъдните сведения за онази епоха са съхранени в най-старите от всички писмена: историите на андалите, валирианците и гхискарите, и дори онзи далечен, легендарен народ на Асшаи. Ала колкото и да са древни онези раси, овладели в крайна сметка писмеността, в Епохата на зората били като непроходими деца.

Какво най-точно бихме могли да кажем за Епохата на зората? Източните земи гъмжали от народи – нецивилизовани, както бил светът, ала и многобройни. Само че на Вестерос, от Земята на Вечната зима до бреговете на Лятното море, съществували само два народа: горските чеда и расата, известна ни като великаните. За тях и живота им в Епохата на зората не може да се каже почти нищо, защото никой не е сбрал приказките, преданията, историята им. Мъже от Стража твърдят, че диваците разказват как великаните живеели в смутно съжителство с горските чеда; ходели където пожелаят и вземали каквото им хареса. Според всички описания, великаните били огромни и могъщи, ала и простовати. Рейнджъри по Вала, последните хора, виждали жив великан, уточняват в записките си, че създанията били покрити с гъста козина, а не били просто мъже-исполини, както твърдят приказките за лека нощ.

Разполагаме със значителни доказателства за погребения сред великаните, споменати от майстер Кенет в „Прехожденията на мъртвите“ – изследване на гробни могили, отделни гробове и гробищни комплекси из Севера по времето, когато е служил в Зимен хребет на дълго властвалия Креган Старк. От открити там кости, изпратени обратно до Цитаделата, някои майстери са оценили размерите на най-едриите сред великаните на около четири метра и половина, макар, според други, по-точната мярка да е четири метра. Майстери от Стража пък са записали откоleshни разкази на рейнджъри, които единодушно твърдят, че великаните не са имали домове, нито грехи и не познавали по-изкусни оръжия на труда от откършените клонове.

Великаните нямали крале и господари, обитавали пещери и хралупи в корените на могъщи дървета. Не обработвали земята и не се научили да коват метал. Останали си създания от Епохата на зората, докато вековете ги подминавали, а човешкият род ставал все по-многоброен.

Сега великани няма дори в земите отпатък Вала, а последно били забелязани преди повече от сто години. Дори тези свидетелства са предполагаеми, истории, които рейнджърите си разказват край огъня.

Горските чеда в много отношения били противоположност на великаните. Малки като деца, но смугли и красиви, живеели по нашему първобитно, но и не били скотове като великаните. Не обработвали метал, но изкусно ваяли обсидиан (това, което простомодиецо нарича драконово стъкло, а на валириански значи „замръзнал пламък“) – от него правели инструменти и оръжия за лов. Не владеели тъкачеството, но майсторски сплитали листа и дървесна кора, за да си правят грехи. Научили се да майсторят и лъкове от язово дърво, както и тревни примки за мятане. И мъжете, и жените били ловци.

Песните и музиката им, мълви се, били красиви като самите тях, но сме забравили за какво са пели, ос-

Аналите на Цитаделата съдържат писмо от майстер Емон от първите години на царуването на Егон Пети – в него се упоменава разказ от рейнджър на име Редвин, писан в дните на крал Дарен Старк. Той описва пътешествие от Самотния нос до Замръзналия бряг, в което рейнджърът твърди, че заедно със спътниците си се сражавал с великани и е търгувал с горските чеда. В писмото си Емон пише, че е открил много подобни истории сред архивите на Стража в Черния замък и ги счита за достоверни.

танали са ни само късчета от древноста. „Крале на зимата, легенди и родословия на Старките от Зимен хребет“ на майстер Килдер съдържа част от балада, която разказва за времето, когато Брандън Строителя потърсил помощта на чедата, докато издигал Вала.

Отвели го на тайно място, където да се срещне с тях. Отпървом не разбирал речта им, която описал като ромола на поточе по камъни, на вятър сред листа, на дъжд по вода. Това, как научил езика им, е история само по себе си, но няма нужда да я повтаряме тук. Из-

глежда обаче, че речта им се породила или била вдъхновена от естествените звуци край тях.

Боговете на чедата били безименни и един ден щели да се превърнат в богове на Първите хора – неизброими богове на реки, дъбрави и скали. Чедата издялали лица по язовите дървета, навярно за да се сдобият божествата им с очи и да бдят над молебствията на вярващите. Предполагамото доказателство за това е, че самите Първи хора го смятали за истина – страхували се, че язовите дървета ги наблюдават, затова унищожили много от тях, за да отнемат това преимущество от горските чедата. Ала Първите хора били по-непросветени от нас и вярвали на неща, в които наследниците им в наши дни не вярват. Да вземем например „Женихи на морето. История на Бял пристан от най-ранните му дни“ на майстер Йорик, в която се говори за кървави жертвоприношения към старите богове. Подобни практики просъществували допреди едва пет века, според предшествениците на майстер Йорик в Бял пристан.

Това не значи, че зеленозрящите не владеели изгубени изкуства, плод на мистични тайнства, например били способни да виждат и да общуват през огромни разстояния (както дошлите много след тях валирианци можели). Но може би част от историите за чедата са резултат по-скоро на неразумни полети на въображението. Не можели да се превръщат в зверове, както думат някои, но сякаш има истина в това, че са можели да общуват с животните, така както ние не умеем – оттам възникнали преданията за превръщеници и хора-зверове.

В интерес на истината легендите за превръщениците са много, но най-разпространените, дошли от устните на мъжете от Стража, записани от септони и майстери от отминали векове, твърдят, че превръщениците не просто общували с животни, но можели и да ги контролират, като съединяват душите си с техните. Дори сред диваците тези превръщеници бudesи страх, неестествени същества, призователи и съюзници на животните.

Според някои превръщениците се изгубвали напълно в зверовете си, а според други животните проговаряли с човешки глас, когато ги владеел превръщениц. Но всички разкази твърдят едно, най-често превръщениците били може, контролиращи вълци, дори вълчища, и си имали специално име сред диваците: варги.

Легендите свидетелстват и за други способности на зеленозрящите: можели да виждат миналото и да прозират далеч в бъдещето. Но познанията ни показ-

Макар „Сврѣхестествена история“ на септон Барт да не се приема на сериозно в наши дни, част от нея предизвикала противоречия в Цитаделата. Септон Барт твърдял, че се е съветвал с текстове, съхранени в Черен замък, и според тях горските чеда можели да разговарят с гарвани и ги учели да повтарят думите им. Според Барт, това тайнство било предадено на Първите хора, тъй че да си общуват на големи разстояния с помощта на гарваните. В рудиментарна форма се предава и на майстерите в наши дни, които вече не умеят да разговарят с птиците. Вярно е, орденът ни разбира речта им... но само доколкото да разберем какво значат кръсъците и граковете им, кога са уплашени или гневни, кога са готови за сношение или са болни.

Гарваните са сред най-умните птици, но и така не са по-умни от човешки пеленачета, а и доста по-неспособни на истинска реч, в каквото и да е вървал септон Барт. Неколцина майстери, посветили се на брънката от валурианска стомана, спорят, че Барт е бил прав, но нито един не е успял да потвърди това, за което претендира той.

ват, че висшите тайнства, които поверяват подобни способности на едного, предупреждават, че виденията от бъдещето са неясни и често подвеждат – полезно уточнение, когато целиш да заблудиш наивниците с врачване и предсказания.

Макар чедата да са имали собствени тайнства, важно е да разраничаваме истината от суеверията и да изпробваме достоверността на познанието си. Независимо от това, какво наистина са представлявали способностите им, чедата са били водени от своите зеленозрящи и без съмнение са населявали земите от бреговете на Лятното море до Земята на Вечната зима. Устройвали обитанията си простичко, не издигали крепости, нито строели градове. Вместо това живеели в горите, в наклонни колиби из блата и мочурища, дори в пещери и кухи хълмове. В лесовете, говори се, си правели подслони от листа и тънки гъвкави клонки наред короните на дърветата – тайни „дървесни градчета“.

За някои е почти несъмнено, че са го правили, за да се пазят от хищници като вълчища и диви котки, срещу които простите им каменни оръжия и дори възвеличаните им зеленозрящи – не можели да ги защитят докрай. Но други източници оспорват това и поддържат тезата, че най-големите врагове на горските чеда били великаните, както подшушват историите от Севера и както майстер Кенет донякъде доказва с проучването си на една гробна могила на великан край

Дълго езеро, откривайки сред останалите му ребра обсидианови върхове на стрели. Това ни препраща към една от песните на диваците, записана в „Историята на кралиците отвъд Вала“ на майстер Херик. Братята Гендел и Горн били извикани да отсъдят в спор между клан горски чеда и семейство великани за притежанието на една пещера. Според песента, братята разрешили спора с коварство – принудили и двете страни да се откажат от пещерата, след като открили, че тя е част от цял комплекс, простиращ се под Вала. Но като се знае, че диваците са неграмотни, традиционните им истории следва да се слушат с добре наострено за узмама ухо. Горските чеда и великаните обаче се обединили срещу други, по-големи заплахи.

Съществува вероятност и трета раса да е населявала територията на Седемте кралства в Епохата на зората, но това са толкова смътни догадки, че не бива да им отделяме много място.

Сред железнородените се носи поверието, че най-първите сред Първите хора, които пристигнали на Железните острови, открили прочутия Престол от Морски камък, но островите били напълно безлюдни. Майстер Кирт в сборника си с легенди на железнородените, „Песни на Удавените“, смята, че Престолът е дело на посетители от татък Морето на залеза, но за това доказателства няма, само предположения.

ИДВАНЕТО НА ПЪРВИТЕ ХОРА

СПОРЕД най-авторитетните летописи на Цитаделата, преди осем – до дванайсет хиляди години, в най-южните части на Вестерос пристигнал нов народ, прекосявайки ивицата суша, свързваща през Тясното море източните земи с тези, обитавани от чедата и великаните. Така Първите хора дошли в Дорн през Счупената ръка, която тогава още не била счупена. Защо напуснали родните си земи, никой не може дори да предположи, но прииждали.

Заселниците били хиляди, а с течение на десетилетията се разпростирали все по-на север. Сказанията от заселническите дни обаче са неблагоприятни – ако съдим по тях, Първите хора само за няколко години са минали оттамък Шийката, в Севера. Всъщност нещо подобно би им отнело десетилетия, ако не и векове.

Само че историите за едно са прави: Първите хора влезли във война с горските чедата. За разлика от чедата Първите обработвали земята, издигали кръгли укрепления, а в тях – поселища. Започнали да секат язовите дървета, включително тези с издълбаните в тях лица. Горските чедата отвърнали с нападения, прераснали в столетни войни. Първите хора, които донесли със себе си странни богове, коне, добитък и бронзови оръжия, били по-едри и силни от чедата, тъй че представлявали могъща заплаха.

Ловците сред чедата – дървесните им танцьори, се превърнали и в техни воители, но при все че познавали тайните на леса, можели единствено да забавят настъплението на Първите. Зеленозрящите използвали способностите си и според преданията призовали на

помощ зверовете от гори, блата и от въздуха: вълчища и чудовищни снежни мечки, пещерни лъвовете, орли, мамути, влечуги и още, и още.

Ала Първите се оказали твърде силни и чедата били принудени да сторят нещо отчаяно.

Легендите говорят, че огромните приливи, разрушили сухопътния мост, който сега е Счупената ръка, и превърнали Шийката в блато, били дело на зеленозрящите, които се събрали при ров Кайлин и оплели мрачно заклинание. Ала някои оспорват това: Първите вече били във Вестерос, когато се случили наводненията, нямало много смисъл да препречват пътя им от изток. Нещо повече, подобна мощ е отвъд уменията на зеленозрящите дори според онова, което традиционно знаем за тях... а историите и така звучат преувеличени.

По-вероятно наводняването на Шийката и счупването на Ръката са били естествени събития, навярно предизвикани от потъване на земната маса. Добре е известна участта на Валирия, а на Железните острови замъкът на Паук се намира върху каменни грамади – те някога са били дял от по-голям остров, части от който са се свлекли в морето. Така или иначе, горските чедата се сражавали също толкова свирепо, колкото и Първите, за да оцелеят. Войната неумолимо се провяляла от поколение през поколение, докато накрая чедата разбрали, че не могат да спечелят. Първите може би също се уморили, искали да сложат край на сраженията. Най-далновидните сред двете раси взели превес и герои и владетели и от двете страни се срещнали на остров Окото на боговете, за да изковат Съюза.

ГОРЕ | Издълбано язово дърво. ВДЯСНО | Горските чедата и Първите хора изковат Съюза.

Чедата се отказали от всички земи във Вестерос, освен дълбоките дъбрави, а в замяна Първите им обещали, че повече няма да изсичат язови дървета. На всички язови дървета на острова, където преговаряли, били издялани лица, така че и боговете да

станат свидетели на Съюза, а орденът на зелените човеци бил създаден, за да се грижи за язовите дървета и да пази острова. И тъй, със Съюза приключила Епохата на зората и се сложило началото на Епохата на героите.

Не е ясно дали зелените човеци още живеят на Острова на ликовете, макар от време на време някой безразсъден млад лорд от Речните земи, поел натам с лодка, да разказва как ги зърнал, преди да се вдигне вятър и ято гарвани да го прогони. В детските приказки зелените човеци имат рога и тъмнозелена кожа, но това навярно е преувеличение на истината – зелените човеци са носели тъмнозелени наметки и са окичвали главите си с рога.

ЕПОХАТА НА ГЕРОИТЕ

ЕПОХАТА НА ГЕРОИТЕ продължила хиляди години – цели кралства възхождали и западали, благородни домове се издигали и пресъхвали, извършвали се големи подвизи. Ала за тези древни времена знаем почти толкова малко, колкото и за Епохата на зората. Разказите за тях са дело на септони и майстери, записали ги хиляди години след предполагаемите събития – но за разлика от горските чеда и великаните Първите хора от Епохата на героите са ни оставили руини и древни замъци, които потвърждават поне отчасти легендите, а из полята, осяяни с гробните им могили, а и другаде, намираме паметници, изписани с техните руни. Чрез тези останки можем да догадим истината в легендите.

Прието е, че Епохата на героите започва със Съюза и се простира в хилядите години, през които Първите хора и горските чеда са живели в мир. Първите най-послед разполагали с достатъчно земи, за да се плодят. От Земята на Вечната зима до бреговете на Лятното море Първите властвали от кръговете си крепости. Намножили се древни крале и могъщи лордове. След време някои се оказали по-силни от останалите и посадили семената на предшествениците на познатите ни днес Седем кралства. Имената на владетелите от тези най-ранни времена са обвити в легенди и е редно да приемаме за измислици и грешки на по-късни летописци историите за това, как са властвали стотици години.

Имена като тези на Брандън Строителя, Гарт Зелената рѣка, Лан Хитрия и Дуран Божията скръб за мнозина са почти легендарни, но в историите за тях навярно има по-малко истина, отколкото фантазия. Другаде ще се опитам да пресея зърното от плявата, но засега е достатъчно само да ги отбележим.

Освен легендарните крале и стотиците кралства, от които са се въздигнали седемте настоящи, истории като тези на Симион Звездокия и Сервин Огледалния щит щедро предоставят материал и за септони, и за трубадури. Съществували ли са тези герои? Може би. Но когато певците поставят Сервин Огледалния щит в Кралската гвардия, институцията, основана, докато царува Егон Завоевателя, става ясно защо не можем да вярваме на почти никоя от тези истории. Септоните, записали оригиналите, са използвали подробности, каквито са ги устройвали, а други са добавяли, после певците ги преправяли – понякога до неузнаваемост – за едно топло местенце в замъка на някой лорд. Така някой отколешен Първи човек се превръща в рицар, следовник на Седемте, и пази някой таргариенски крал, живял хиляди години след него (ако самият той е съществувал изобщо). Неизброими са пълчищата момчета и юноши, невежи за историята на Вестерос заради подобни измислици.

Добре е да помним за тези легендарни основоположници на кралства, че притежанията им са били малки – обикновено съсредоточени край престолите им, например Скалата на Кастърли или Зимен хребет, и с времето се разширявали все повече и повече. Ако Гарт Зелената рѣка наистина е управлявал това, което е наричал Кралството на Предела, едва ли законите му са били нещо повече от формални, щом човек се отдалечи на две седмици езда от замъка му. Но от подобни малки владения са се издигнали по-могъщите кралства, господствали над Вестерос през следващите хилядолетия.

